

[376] Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte lørdag den 7. april 1973 kl. 9.

Møtet ble ledet av formannen, H e l g e S e i p .

Til stede var: Per Borten, Knut Frydenlund, Asbjørn Haugstvedt, Otto Lyng, Margith Munkebye, Erling Petersen, Helge Seip, Kåre Willoch, Johan Østby, Leif Granli, Bernt Ingvaldsen, Gunnar Alf Larsen, Ingvar Bakken, Rolf Fjeldvær, Sonja Ludvigsen, Sverre Nybø, Odd Vigestad (for Karl J. Brommeland), Halfdan Hegtun (for Gunnar Garbo).

Komiteens faste sekretær: Sven Knudsen.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Statsminister Lars Korvald, utenriksminister Dagfinn Vårvik, statsråd Hallvard Eika, Handelsdepartementet, statsråd Ola Skjåk Bræk, Industridepartementet, statsråd Einar Moxnes, Landbruksdepartementet, statsråd Trygve Olsen, Fiskeridepartementet.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet:

Fra statsministerens kontor: Statssekretær Høybråten.

Fra Utenriksdepartementet: Statssekretær Svennevig, underdirektør Holland, ambassadør Evensen.

Fra Handelsdepartementet: Statssekretær Gisvoll.

Fra Fiskeridepartementet: Statssekretær Vartdal.

Fra Landbruksdepartementet: Direktør Ringen.

Fra Industridepartementet: Ekspedisjonssjef Gøthe.

D a g s o r d e n :

Orientering om EF-forhandlingene.

Formannen: Vi begynner dette møtet med en redegjørelse av handelsministeren, deretter vil statsministeren komme med en del supplerende opplysninger.

Statsråd Hallvard Eika: I det notatet som er sirkulert til komiteens medlemmer, er det [377] gjeve ei oversikt over forhandlings situasjonen slik den ser ut i dag. Av dette går det fram at forhandlingane er gått inn i den avsluttande fase. Etter at EF's ministerråd handsama saka på møte i Luxembourg 2.-3. april og vedtok visse justeringar i forhandlingstilbodet, har partane under dei etterfølgjande forhandlingar i Brussel kome så langt at ein no siktar på parafering av avtala i veka som kjem. Eg skal på denne bakgrunnen knyta einskilde supplerande merknader til notatet og det forhandlingsresultat som no synest avteikna seg. I denne samanhengen syner eg elles òg til det notatet med supplerande tal som nett no har vorte omdelt.

Eg skal først ta for meg industrisektoren. I industrisektoren har dei største problem i sluttfasen av forhandlingane vore knytt til råaluminium og aluminium

halvfabrikata og til treforedlingsprodukt. For råaluminium er ein vorte ståande ved ein åpningsplafond på 190 000 tonn som forslaget i mandatet av 5. februar. Det har heile tida vore understreka frå Fellesskapets forhandlarar at dette er eit «magisk tall», og det har då heller ikkje vore mogleg å rokka ved det formelt sett. Men det har frå EF's side samstundes vore vist til at i tillegg kjem den tollfrie importen av råaluminium for vidareforedling og reeksport, det såkalla TPA-systemet. Forhandlingsdelegasjonane vart under forhandlingane ikkje samde om omfanget av denne handelen, og vi har på norsk side vore i tvil om i kva mun denne ordninga eigentleg har gjeve handelsmessige føremunar, sidan den har vore generell og utan preferanse. Under den seinare fasen i forhandlingane og i ministerrådsmøtet i Luxembourg kom ein difor fram til eit kompromiss som knyter TPA-ordninga saman med plafondene ved at ein årleg etterskottsvis skal oppjustera importtaket eller plafonden med det som måtte mangla på at TPA-kvoten er vorte oppfylt. Dette betyr – med den reservasjon at justeringa skjer etterskottsvis – at ein til einkvar tid skal kunna eksportera eit kvantum lik summen av plafonden for vedkomande år pluss TPA-kvoten enten med redusert toll eller tollfritt. Eg syner her til side 2 i det statistikknotatet som nett vart delt ut, der ein har søkt å illustrera korleis systemet vil verka. Dette syner i line 1 den faktiske eksport i 1971 og 1972, i line 2 dei plafonda vi skulle ha hatt om same regel hadde vore nytta i vår avtale som i den svenske avtale. I line 3 er gjeve tal for plafond, TPA-kvot og summen av desse for kvart år i overgangstida. I line 4 er gjeve opplysningar om dei tollsatsar som vert gjeldande til dei ulike delane av EF dei ymse år i overgangstida. Eg understrekar at tabellen er sett opp for å forsøka å illustrera situasjonen. Eg minner om at TPA-kvantumet for 1973 er sett til det høgste av dei tala som har vore framme frå EF si side under drøftingane. [378] For 1974 og seinare år er dette talet auka med 50 pst. til 120 000 tonn. Tabellen syner at det har skjedd ein kraftig auke i det kvantumet som kan eksporterast med tollreduksjon eller tollfritt samanlikna med mandatet av 5. februar, noko som dels heng saman med den garanterte samankopling av plafond og TPA-kvot, dels med høgdinga av TPA-kvoten.

Når det gjeld aluminium halvfabrikata, betyr forhandlingsresultatet eit genuint kompromiss mellom partanes utgangsposisjonar. Aluminium halvfabrikata vil verta ståande som ei følsom vare med 7 års overgangstid. Ein plafond på til saman 30 000 tonn for 1973, med normal vekstrate på 5 pst. pr. år, representerer på den andre sida eit vesentleg avvik frå det normale berekningsgrunnlaget for plafonder. EF har teke omsyn til den raske utviklinga som har gått føre seg i vår eksport av aluminium halvfabrikata, og plafondtalet for 1973 ligg då òg over eksporten vår i 1972.

Etter Regjeringa si vurdering er forhandlingsresultatet for aluminium halvfabrikata mindre tilfredsstillande enn vi hadde ønskt, men representerer på den andre sida ikkje noka avgjerande hindring for å oppretthalda og vidareutvikla den norske eksporten, og for ein rimeleg ekspansjon i dei bedrifter det gjeld. Ein freista frå norsk side å finne fram til ei ordning utan plafondar. I denne samanhengen sa ein frå om at ein kunne akseptera at det vart etablert ei særleg form for statistisk overvaking av handelen med aluminium halvfabrikata, som eit alternativ til

plafonder. Vi har likevel det inntrykket at den løysing som ein no har fått, har den føremun at det er mindre risiko for at dei generelle beskyttelsesklausulene vert teke i bruk fordi det gjeld ei konkret ramme for den del av den norske eksporten som skal nytta godt av tollreduksjonar.

Ein arbeider elles framleis med å få til ei viss omfordeling av plafondtilbodet på dei to produktgrupper eller tollposisjonane.

Når det gjeld ferrolegeringar og metallsektoren elles, syner eg til Regjeringas notat til komiteen. Når det gjeld desse varene, trur eg det er rett å seia at biletet stort sett er tilfredsstillande. Forhandlingsdelegasjonen vil likevel framleis arbeida for forbetringar, først og fremst med sikte på ei høgding av plafonden for ferrosilicium og ein plafondlaus ordning for høgkullholdig ferromangan.

Innan treforedlingssektoren har ein under dei avsluttande forhandlingsrunder fått til visse justeringar som har ført til eit vesentleg betre [379] totalresultat enn EF's opphavelige tilbod. EF synest å ha teke til etterretning at det trengst ein viss omdisponering av plafondene av omsyn til den omstrukturering av treforedlingsindustrien vår som vi ser imøte. Sett i relasjon til dei andre handelsavtaler, har Norge elles fått eit resultat på denne sektoren som sett under eitt ligg nær opp til den finske løysinga.

Når det gjeld tilbaketrekingslista, har det frå medlemsstatane si side vore sett fram ei rekkje ønskjer om ytterlegare justeringar av den norske tilbaketrekingslista også etter at den reviderte og reduserte lista vart lagt fram. Krava gjeld i første rekkje visse tekstilprodukt – golvteppe, herrekonfeksjon og undertøy – skotøy, glass av ymse slag og kjøleskap. Forhandlingane om desse krav er ikkje avslutta og vert i nokon mun sett i samanheng med dei norske forhandlingskrav i industrisektoren som framleis står opne. Det er på det reine at einskilde av desse krava er uakseptable. Dette gjeld særleg konfeksjonsindustrien. Eg trur likevel det framleis er rom for ein viss oppmjuking når det gjeld tilbaketrekingslista. Dette kan gjerast ved ei viss omfordeling av lista, med reduksjon av overgangstida for einskilde varer frå 11 år til 9 år, eventuelt til 7 år, utan at dette vil gje alvorlege utslag for dei industriar det gjeld. Einskilde vareslag kan det vel også koma på tale å taka heilt ut av lista.

Det er i notatet til komiteen gjort relativt detaljert greie for den såkalla «norske» modell for ei avtale med EKSF. Det er Regjeringa si vurdering, etter samråd med både den stålproduserande og den stålforbrukande industrien, at denne avtalemодellen på ein tilfredsstillande måte sikrar dei norske interessene på dette feltet. Ein har difor kome til at ein kan gå frå kravet om ein tilknytning til EKSF etter den såkalla sveitsiske modellen, dvs. utan prisreglar.

Når det gjeld fisk, reknar Regjeringa eit forhandlingsresultat som gir ein gradvis tollnedtrapping for frossen fiskefilet av alle typar til 3 pst. som eit tilfredsstillande resultat. Det same gjeld reduksjonen av tolla på frosne, pillede reker frå 20 pst. til 7 ½ pst. Når det gjeld hermetikk og herda feitt, freistar vi framleis å få til ei viss oppmjuking i EF's haldning i siste omgang, sjølv om utsiktene her ikkje synest vera særleg gode. Det ein i første rekkje har i tankane, er å få kvoteordningar for tollfri eksport til dei tidlegare EFTA-landa.

Når det gjeld dei såkalla «einsidige innrømmelser» innanfor jordbrukssektoren, byggjer forhandlingsresultatet i første rekkje på at friperiodene [380] for dei berørte varer vert fastlagde i avtala i einskilde høve og utvida noko samstundes som tolla for desse produkta vert redusert med 50 pst. Den moglegheit vi tidlegare har hatt til å variera friperiodene fell såleis bort. For visse gartneriprodukt kan dette føra til at ekspansjonsmoglegheitene i form av lengre produksjonssesong i nokon mun vert redusert. Det er elles Regjeringa sitt syn at forhandlingsresultatet ikkje vil gjeva seg særleg merkbare negative utslag for norsk jordbruk.

Eg har ikkje noko særleg å leggja til det som er sagt i notatet når det gjeld skipsfartskonsultasjonar. EF-kommisjonen står sterkt på sitt prinsipielle standpunkt, at Fellesskapets organ ikkje er kompetente til å drøfta skipsfartsspørsmål så lenge det ikkje er gjort vedtak etter Roma-traktatens artikkel 84, 2. ledd, om etablering av ein sams skipsfartspolitik. Det er klårt at det ville vera ein føremun om ein kunne fått til ein avtalefastlagd konsultasjonsordning på dette felt, og Regjeringa har under heile forhandlingane freista koma fram til ei løysing som samstundes tek omsyn til våre ønskjer og til EF's formelle og reelle atterhald. Vi vedgår likevel at vi forhandlar om ei avtale som primært gjeld handelen med industrivarer. Norge må som ikkje-medlem freista finna fram til metodar for eit samarbeid med EF på skipsfartens område som fell naturleg i denne situasjonen.

Når det gjeld timeplanen, byggjer ein som nemnt i notatet, på at avtala skal paraferast før påske og underteiknast ca. 15. mai. Denne timeplanen skulle gjera det mogleg å få avtala handsama i Stortinget månadsskiftet mai/juni.

I notatet til komiteen er det sagt at det er lagt opp til at parafering skal gå føre seg onsdag den 11. april. Etter at notatet var skreve og distribuert til komiteen, fekk ein melding frå Kommisjonen om at paraferinga måtte utsetjast til fredag neste veke, i verste fall til måndag den 16. april, fordi Kommisjonen hadde kome til at dei ville ha ny COREPER-handsaming av sluttresultatet. Dette skulle i og for seg opna rom for ytterlegare drøftingar av justeringar av avtaleutkastet, utan at det er grunn til å leggja altfor stor vekt på det.

Formannen: Jeg takker handelsministeren for redegjørelsen og gir ordet til statsministeren.

Statsminister Lars Korvald: Som det fremgikk av handelsministerens redegjørelse, har man nå kommet så langt i forhandlingene at det ser ut til at det er mulig med parafering av avtalen i [381] uken som kommer, med de endringer som handelsministeren nevnte, og man håper også man kan få en del justeringer ved de forutsatte forhandlinger neste uke. Regjeringen er derfor ikke innstilt på at man skal trekke forhandlingene lenger ut nå. En forlengelse utover neste uke vil jo bety en så lang utsettelse at man egentlig ikke har oversikt over hvor lang den kan bli, uten at man kan forvente vesentlig bedre resultat. Regjeringen er derfor innstilt på å gi forhandlingsdelegasjonen fullmakt til å fullføre forhandlingene neste uke. Deretter vil Regjeringen så raskt som mulig legge fram de nødvendige stortingsdokumenter,

og man tar sikte på at de kan passere statsråd 4. mai. Jeg tror ikke det for øvrig er noe mer å føye til utover det som handelsministeren har sagt.

Formannen: Når det gjelder dokumentene til idag, har jeg et spørsmål. Er det så at disse er å betrakte som fortrolige? De er sendt ut uten noen påtegning. Men de inneholder kanskje bare offentlig kjente ting.

Statsminister Lars Korvald: For så vidt er det riktig. Men de burde vært fortroligstemplett etter min mening. Alt er riktignok offentlig kjent, men det ble sagt i forbindelse med et annet møte komiteen hadde, at det som ble omdelt her, er å betrakte som fortrolig.

Statsråd Hallvard Eika: Eg var ikkje klår over at dette ikkje var stempla fortroleg. Det er ein klår bommert reint ekspedisjonsmessig.

Formannen: Da behandler vi disse på samme måte, med vanlig diskresjon. Er det noen som har spørsmål eller andre ting å bringe fram i forbindelse med handelsministerens redegjørelse?

Erling Petersen: Jeg er klar over at valutasamarbeidet ikke hører inn under avtaleutkastet. Men det er jo noe som nødvendigvis interesserer medlemmene av denne komite. Jeg er klar over at det foreligger et utkast til ordning mellom EF-landene og ikke-medlemslandene. Det er spørsmål om handelsministeren kan gi opplysninger om det, eller om dette utkastet kan bli tilstillet komiteens medlemmer.

[382] **Statsråd Hallvard Eika:** Så fort det ligg føre noko på vår hand av ein slik karakter at det gjev klårt bilete av korleis EF tenkjer seg denne løysinga, skal vi sjølvsagt ta opp det spørsmålet.

Erling Petersen: Jeg har faktisk utkastet til avtale, så det må jo kunne finnes.

Formannen: Da går jeg ut fra at handelsministeren kommer tilbake til utkastet når han har sett det. Det har vel vært andre forhandlinger som man har vært opptatt av de siste dager, så vidt jeg forstår.

Jeg har et spørsmål til utenriksministeren. Det ble jo overlevert et dokument til EF-ambassadørene i Oslo, og det ble sendt oss. Er det så at utenriksministeren samtidig avgav noen form for erklæring til ambassadørene med innhold utover det som står i notatet?

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Jeg tror jeg nevnte på siste møte i komiteen – på spørsmål fra representanten Frydenlund – at jeg utover det som står i dette såkalte «talking-points» understreket i mer generelle vendinger betydningen av at Norge fikk en like god avtale som Sverige og de andre EFTA-landene. Det var en

muntlig tilføyelse til dette «talking-points». Jeg kan ikke gjengi her ordrett hva som ble sagt i den forbindelse.

Kåre Willoch: Det var et spørsmål i forbindelse med kull og stål. Får den forståelse som det her tales om, noen virkning for import av stål til Norge fra land utenfor Europa?

Statsråd Hallvard Eika: Det er spørsmål om eg, dersom formannen tillét det, skal la ekspedisjonssjef Gøthe svare på det. Det er han som først og fremst handterer EKSF-sakene.

Ekspedisjonssjef Gøthe: Jeg kan vel generelt svare at det ikke skulle få noen betydning for import av stål fra tredjeland. I det hele tatt har vi vært meget opptatt av å sikre at det norske marked blir å betrakte som et marginalt marked [383] hvor vi får full anledning til å innføre systemet med pristilpasning overfor tilbud fra tredjeland. Det er uttrykkelig sagt i det brev som kommer til å ligge ved som en del av fortolkningen av artikkel 20. Jeg viser spesielt til at det står.

«Prisordningen som den norske regjering skal sette i verk i henhold til artikkel 20 i avtalen, kan for leveranser av stålprodukter til skipsverft som ligger i Norge, ta dette forhold i betraktning.»

Dessuten vil det i en brevveksling som kommer til å skje mellom forhandlingslederen og Kommisjonen etter undertegningen, bli sagt:

«Ovennevnte avtale mellom Norge og Det Europeiske kull- og stålfellesskapets medlemsland og Det Europeiske kull- og stålfellesskap fører ikke til noen hindring for Fellesskapets stålprodusenters muligheter med hensyn til konkurranse og praktisering av prisalignering når det gjelder leveranser til det norske marked.»

Og videre lenger ned:

«Den norske regjering forstår dessuten at ethvert fremtidig vedtak fattet av Kommisjonen om å forby alignering på Fellesskapets territorium til tilbud fra tredjeland kommer ikke til anvendelse på salg til Norge.»

Vi har for vår del forbeholdt oss full rett til å ha dette pristilpasningssystemet.

Knut Frydenlund: Når fristen 1. april nå ikke kunne overholdes, vil jeg iallfall uttrykke tilfredshet med at forhandlingene kan avsluttes før påske. Jeg var oppriktig bekymret for den situasjon som ville oppstå dersom forhandlingene ble trukket i langdrag, for, som statsministeren sa, vet man ikke da når de vil bli fullført.

Jeg har bare ett spørsmål å stille, og det gjelder EF's tilbud på fiskerisektoren. Det var opprinnelig knyttet til visse utsagn når det gjelder fiskerigransen. Mitt spørsmål er om dette krav nå er bortfalt fra EF's side, siden det ikke er omtalt i dette notatet.

Odd Vigestad: Det var eit spørsmål omkring ferskfisk. Vi har ein betydeleg eksport til desse land av fersk og kjøla fisk. Er det slik at dei tollsatsane som gjeld i

dag, vil bli reduserte med ein gong, eller kor lang avtrappingstid kan ein vente for fersk og kjøla fisk?

Kåre Willoch: Når det gjelder industrielt bearbeidede jordbruksvarer, er det som står her slik å forstå at vi nå får import uten regulering [384] av sago, spiseis og youghurt, men med variable avgifter som skal tilsvare forskjellen i råvarekostnadene? Og et annet spørsmål på samme område: Er det slik å forstå, når det gjelder jordbruksvarer med friperioder, at importørene har adgang til å importere ubegrenset også med sikte på lagring for leveranse på det innenlandske marked etter friperiodens opphør?

Statsråd Hallvard Eika: Det var først spørsmålet frå representanten Frydenlund om fiskerigrensa. Det er riktig at det ikkje er nemnt i notatet. Men det er framleis føresetnaden at tollinnrømmingane for fisk er knytt til oppretthalding av konkurranseforholda i fiskerisektoren – altså noko à la EFTA-formularet.

Når det gjeld spørsmålet frå hr. Vigestad, om fersk og kjøla fisk, er det å seia at dei produkta er ikkje med i avtala slik det er lagt opp. Men her gjeld tidsbegrensa tolldispensasjonar for ei rekkje av dei viktigaste fiskeslaga, og dispensasjonane går vidare enn kva vi har hatt på den engelske marknad.

Når det gjeld spørsmålet frå representanten Willoch om protokoll 2-varene, er det å seia at avgiftene i prinsippet er variable, men det er for eit par av desse produkta fastsett faste råvareavgifter som vel er på 1,70 pr. kilo.

Når det gjeld spørsmålet om det er høve til for importørane å importera for lager i friperioden, er det riktig at det er slik. Sidan vi i 1958 fekk systemet med periodevis fri import av einskilde lagringsvarer, har dette skapt problem, slik at det har vorte naudsynt å vurdere også friperiodens lengd ut frå omsynet til moglegheitene for lagring av importvarer, noko som kan skipla prissituasjonen innanlands. Særleg når det gjeld eple, hadde vi i si tid problem.

Bernt Ingvaldsen: I notatet står det:

«De norske ensidige innrømmelser i jordbrukssektoren omfatter ...»

Vil det si at Norge har åpnet for import på visse betingelser for en del varer uten at vi har fått tilsvarende innrømmelser fra Fellesskapets side, og at ved eventuell eksport for øvrig på andre varer innen jordbrukssektoren gjelder da den vanlige EF-tollen like overfor norske varer?

Statsråd Hallvard Eika: Til det spørsmålet er å svare ja. Det gjeld både dei «ensidige [385] innrømmelser» i den norske avtale, og det gjeld dei «ensidige innrømmelser» i den svenske avtala og i dei andre avtalene. Desse «ensidige innrømmelser» som Fellesskapet har forlangt på jordbrukssektoren, har vi funne å kunna gå med på ut frå ei totalvurdering av avtala.

Kåre Willoch: La meg først for ordens skyld få si at jeg forstår det slik at når det gjelder spiseis og youghurt, blir det fri import med avgifter?

Statsråd Hallvard Eika: Ja.

Kåre Willoch: Men det blir ikke adgang til norsk eksport av spiseis og youghurt?

Statsråd Hallvard Eika: Protokoll 2 er ikkje ein «ensidig innrømmelse». Det er den andre lista som er einsidig.

Kåre Willoch: Når det så gjelder EKSF, er et da slik å forstå at norske produsenter må rette seg etter priser som blir fastsatt fra EKSF med tilpasninger på grunn av avstander m.v. og leveringsbetingelser, eller står de fritt i fastsettelsen av sine egne priser bare de offentliggjør dem? Jeg sikter nå ikke til forholdet til skipsverftene, men til øvrige kunder.

Ekspedisjonssjef Gøthe: Når det gjelder norske produsenters leveranse av stål generelt sett til det norske marked, er dette frigjort helt fra systemet med basispunkt. Når det gjelder norske produsenters leveranse av stål for eksport til et EKSF-marked, er man bundet av et basispunkt, et referansepunkt, pluss et transporttillegg til det leveransested som er aktuelt. Men norske produsenter har selvsagt full anledning til å tilpasse seg de priser som gjelder innenfor EKSF.

Kåre Willoch: Jeg forstår dette med frigjøring fra basispunktet, men er det ikke andre prisreguleringer i EKSF-systemet som de da likevel er underkastet?

[386] **Ekspedisjonssjef Gøthe:** De er underkastet offentliggjørelse og undergitt forpliktelse om ikke-diskriminering.

Kåre Willoch: – Men har ellers frihet til prisfastsettelse?

Ekspedisjonssjef Gøthe: Ja.

Margith Munkebye: I notatet på side 7, under punkt III, fisk, står det:

«EF's tilbud omfatter begge typer frossen filet ...»

Det gjelder vel frossen filet i blokk, men jeg er interessert i å høre om det også gjelder gryteferdige produkter.

Statsråd Hallvard Eika: Svaret er ja.

Formannen: Er det flere spørsmål eller merknader?

[387] Kåre Willoch: Vil det stortingsdokument vi får, også omfatte en redegjørelse for forhandlingenes gang? Har dere skrevet så meget at dere kan svare på det spørsmålet?

Statsminister Lars Korvald: Regjeringen har ikke tatt standpunkt til dette ennå. Vi vil få et utkast vedrørende dette fra forhandlingsdelegasjonen og Utenriksdepartementet, og så får vi vurdere det. Men jeg regner med at stortingsdokumentet vil omfatte alle de opplysninger som vi kan bedømme som relevante.

Bernt Ingvaldsen: Statsministeren nevnte at de nødvendige dokumenter for samtykke til ratifikasjon ville foreligge ved månedsskiftet april/mai. Jeg oppfattet det slik at det vil bli fremlagt i form av en proposisjon. Er det riktig?

Statsminister Lars Korvald: Ja, det er riktig.

Kåre Willoch: Det er mulig det ble nevnt før jeg kom. Er det slik å forstå at en ratifikasjon i mai betyr at avtalen kan tre i kraft 1. juni?

Formannen: Det står nevnt på siste side i det omdelte dokument.

Statsråd Hallvard Eika: Kan eg få be forhandlingsleiaren om å svara på det spørsmålet?

Ambassadør Evensen: På det punkt har vi ennå ikke helt fått avklart situasjonen. Formuleringen kan enten bli slik at avtalen skal tre i kraft den første dag i den påfølgende måned, eller den første dag i neste måned. Det er et forhandlingsproblem. Vi ønsker å ha den første formulering, slik at man kan få en raskest mulig ikrafttredelse, men vi har ikke kommet så langt ennå når det gjelder det spørsmålet. Hvis vi skulle få en ratifikasjon i slutten av mei, håper vi på en ikrafttredelse 1. juni.

[388] Leif Granli: Jeg forstod statsministeren slik at proposisjonen skulle gå i statsråd 4. mai. Er det riktig?

Statsminister Lars Korvald: Ja, det er riktig.

Leif Granli: Med to landsmøter og med 17. mai ser det ikke ut til at saken kan behandles i Stortinget før tidligst 1. juni. En må vel ha noen dager på saken i komiteen, og innstillingen må også ligge ute noen dager.

Statsråd Hallvard Eika: Eg vil berre til spørsmålet om iverksettingsdatoen opplysa at så seint som i går kveld fekk vi beskjed frå Kommisjonen at dei etter å ha undersøkt saka, har funne at det synest å reisa praktiske problem for dei nasjonale

tolladministrasjonar med ei iverksetting av avtala den 1. juni. Men vårt ønskemål er ei raskast mogleg iverksetting.

Formannen: Da er antageligvis 1. juni den dato for ikrafttredelse som både behandlingen i Stortinget og EF-forhandlingene peker henimot.

Har det vært foretatt noen beregninger eller noen analyse over virkningene hvis en ikke kan oppnå noe for hermetikk og herdet fett, hvordan det vil virke inn på de industriene det gjelder, hvor stor del av disse som blir direkte berørt, i det hele tatt om de nåværende bedrifter kan fortsette med den ordning som her ser ut til å bli resultatet i henhold til det som står nevnt i notatet på side 7?

Statsråd Hallvard Eika: Eg trur eg må seia at det ikkje er gjennomført nokre direkte beregningar. Det som er heilt klart etter vårt syn, er at dersom ein ikkje kan oppnå noko for herda feitt, vil det verta ein sær sars alvorleg situasjon for heile den industrien det gjeld. Ein vesentleg del av vår argumentasjon har lege i det forhold. Situasjonen er sjølvsagt ikkje så alvorleg for hermetikk fordi vi jo der har andre marknader i tillegg. Men det vert sjølvsagt ei alvorleg historie også for hermetikkindustrien dersom ein ikkje kan nå fram til ei eller anna løysing som kan letta denne situasjonen.

[389] Bernt Ingvaldsen: Det var i forbindelse med spørsmålet om nødvendige stortingsdokumenter. En ting er at man ratifiserer avtalen. Jeg går ut fra at det da kan oppstå vanskeligheter med hensyn til de tollreduksjoner som allerede har funnet sted den 1. april for EF-landene. Vil det også være nødvendig å få en proposisjon om endringene av alle de berørte tollsatser?

Kåre Willoch: Når det gjelder timeplanen, vil jeg gjerne gi uttrykk for at jeg skjønner Regjeringen trenger en del tid på å skrive proposisjonen, men jeg vil gjerne høre om man har en slik oversikt at det kunne være tanken å få den fremmet i statsråd i april måned. Jeg tror det er svært viktig å få den behandlet i Stortinget så tidlig at avtalen kan tre i kraft 1. juni.

Statsminister Lars Korvald: Det ville selvfølgelig være meget ønskelig. Regjeringen har også sett det slik, men realistisk tror jeg man må kunne si at det vil bli umulig, for de som skal være med på å utforme en del av denne proposisjonen, vil befinne seg i forhandlinger også det vesentligste av neste uke. Så har man påsken og umiddelbart deretter den 27. april. Jeg tror det må være realistisk å si at man må arbeide temmelig intenst for å få fremmet proposisjonen 4. mai, og vi regner med at det skal kunne gå.

Når det så gjelder spørsmålet om man må ha en proposisjon om endringene av tollsatsene, regner jeg med at man må gå fram på vanlig måte.

Formannen: Hvis det ikke er flere merknader om denne sak, kan vi kanskje avslutte denne nå. Jeg gir så ordet til hr. Otto Lyng til et annet spørsmål.

Otto Lyng: Jeg ville bare så vidt ha nevnt det som skjedde etter forrige møte da vi bl.a. behandlet spørsmålet om Crotale-rakettene. Årsaken til at jeg tar opp dette nå, er at etter at vi her i den utvidede komite fikk, så vidt jeg forstod, den hele og fulle framstilling av hendelsesforløpet – vi hadde altså et møte her av vanlig beskaffenhet som tilsier at vi som deltok, har munnkurv – fikk vi senere høre en redegjørelse av statsminister Korvald i kringkastingen og fjernsynet som var av en slik beskaffenhet at man faktisk ikke kunne kjenne igjen hendelsesforløpet slik vi fikk det framstilt her. Jeg må si at det er en særdeles utilfredsstillende saksbehandling at man først får en behandling av spørsmålet her i komiteen som tilsier at man ikke kan uttale seg offentlig [390] senere, mens man deretter opplever en gjengivelse av saken som ikke gir det korrekte uttrykk for hva som har skjedd. Jeg nevner det uten å gå nærmere inn på det nå, for å unngå at man får fremtidig gjentagelse. Jeg tror dette er et inntrykk som mange av oss i den utvidede komite sitter igjen med.

Statsminister Lars Korvald: Jeg vet ikke om vi skal begynne den debatten igjen, men jeg kan ikke gjenkjenne den beskrivelse som hr. Otto Lyng nå gir av det jeg sa i radio og fjernsyn etter at vi hadde hatt møte her. Det jeg sa, var offentlig kjente ting om selve rakettkjøpet. Jeg tror ikke jeg gikk noe utover det spørsmål som gjelder anskaffelse av disse systemene. Dertil er man, som alle kjenner til, under et kontinuerlig press hva man kan si, hvorvidt intet skal sies, eller hvorvidt noe kan sies. Så vidt jeg kan bedømme det, var det et minimum av det som eventuelt kunne sies, som ble sagt.

Knut Frydenlund: Siden saken er kommet opp, vil jeg si at vi ville ha hatt den største forståelse for – og det gav vi også uttrykk for her i komiteen – at det ikke ble avgitt noen offentlig uttalelse, slik at vi ikke skulle få noen offentlig debatt om det spørsmålet på dette tidspunkt av hensyn til forhandlingene. Men jeg må erklære meg enig med hr. Otto Lyng i at når statsministeren først fant det nødvendig å rykke ut offentlig, skulle han gitt uttrykk for det faktiske hendelsesforløp. Det som jeg bet merke i, og som jeg reagerte på da jeg så programmet, var at statsministeren ved to anledninger presiserte at det var kun overfor det franske selskapet man hadde foretatt en henvendelse, og kun nærmest i forbifarten. Vi som var til stede på møtet her og hadde tilgang til notatet, vet at det ikke var riktig. De franske myndigheter var også orientert om saken, og vi vet at spørsmålet ikke bare var blitt nevnt i forbifarten overfor det franske firma. Jeg reagerte på dette, for hvis man først fant å ville gå ut offentlig, måtte man si den helle og fulle sannhet og ikke en del av sannheten. Dessuten var det etter min oppfatning dumt, fordi pressefolk som var orientert, visste at det ikke var den hele og fulle sannhet som ble framstilt, og derfor vil man få denne saken videre.

Formannen: Jeg kan føye til at jeg etter radio- og fjernsynsprogrammet har hatt nokså mange henvendelser, særlig fra medlemmer av de to komiteer som var til

stede her. Og det ble reagert mot [391] at det ble gitt et offentlig intervju etter at iallfall de fleste av oss hadde følelsen av at det var spørsmål om en pressemelding fra statsministerens kontor. Det ble spesielt reagert mot at det var opplysninger som var holdt tilbake, noe som var egnet til å gi et litt skjevt bilde av det som faktisk hadde skjedd. Når man fra norske myndigheters side går til det skritt å informere den franske ambassadør i Brussel, virker det underlig at man etterpå hører at det ikke har vært kontakt med EF, hvilket jo formelt var riktig, men at det bare hadde vært kontakt med det franske firma. Det skaper hos oss alle sammen en følelse av at vi her ble satt i den stilling at vi ble avskåret fra overhodet å kommentere eller supplere med riktige fakta. Vi har ikke engang kunnet informere våre grupper om dette. Men saken kom ikke korrekt fram i massemediene, og derfor tror jeg man skal være overmåte forsiktig med både å opptre i sammenhenger hvor det tydelig går tilbake på komiteen her, slik det gjorde, og med å holde tilbake ting som er en såpass sentral del av bildet som det her var tale om, hvis man tar et intervju.

Det er også riktig som hr. Frydenlund sa, at denne sak er meget vel kjent i pressen. Jeg fortalte sist at det var pressefolk som hadde sittet på den i atskillig tid – i hvert fall en del dager – før den kom opp i komiteen. Forsvarsministeren bekreftet jo sist at det var gjort en henvendelse for å stoppe en bestemt pressemann, som da også i første omgang lot være å behandle saken offentlig, og da må jeg nok si at det som skjedde etter siste møte, var lite heldig.

Kåre Willoch: Jeg kan kanskje få legge til – jeg har fulgt litt med i hva pressen har skrevet om dette – at det er på det rene at en del av den pressen som står Regjeringen nærmest, har benyttet – kan man si – manglene i disse opplysningene som grunnlag for angrep på dem som har reist saken, for å vise hvor lite grunnlag det var for å ta den opp. Når man sier at handelspolitisk sammenheng bare var blitt nevnt i forbifarten overfor det franske firma, er det klart at det må virke svært – irriterende er ikke det rette uttrykk, men det ligger noe i nærheten – på dem som har reist saken, at de blir angrepet på basis av en ufullstendig fremstilling og ikke har anledning til å svare. Men dette vil man kunne komme tilbake til senere. Jeg tror det vil være meget uheldig å få noen offentlig drøftelse av dette i den nåværende fase av forhandlingene, det må vi absolutt hindre.

For å få en oppklaring med hensyn til uttalelsen i notatet til denne komite om at det ble tatt kontakt med den franske ambassadør i Brussel, vil jeg [392] spørre: Var det den franske representant i COREPER, som jo er et EF-organ, eller var det den annen franske ambassadør i Brussel? Hvis det var den franske representant i COREPER, må jeg si at opplysningen i massemedia om at det ikke var tatt noen kontakt med EF, blir ytterligere ufullstendig.

Formannen: Kan det svares på det fra Regjeringens side?

Statsminister Lars Korvald: Jeg kan dessverre ikke svare på det, men det kan bringes nærmere på det rene.

Formannen: Det ville jo være av interesse om man kunne bringe det på det rene.

Knut Frydenlund: Journalistene sa at det var tatt kontakt med den faste franske representant i Brussel, altså representanten i COREPER.

Kåre Willoch: Han er jo fast medlem av et av EF's styrende organer. Da blir jo tendensen i det som ble opplyst i NRK, enda mer uheldig i forhold til det som kom frem i denne komite.

Knut Frydenlund: Jeg tror det også stod i det notat vi fikk utlevert, at det var den faste franske representant i Brussel. Det sier man ikke om ambassadøren, det sier man om representanten i COREPER.

Kåre Willoch: Jeg spurte fordi svært mange land har to ambassadører i Brussel.

Formannen: Så vidt jeg husker, stod det den franske ambassadør i notatet. Men hvorvidt det går på den ene eller andre av de to ambassadører, er jeg ikke i stand til å svare på når ikke Regjeringen selv vet det.

Gunnar Alf Larsen: Får jeg bare i denne forbindelse spørre om det er gjort noen fremgang i forhandlingene med Crotale-selskapet?

Statsminister Lars Korvald: Så vidt jeg vet, fortsetter de forhandlingene som var satt i gang, på normal måte, etter at forsvaret fant at dette system [393] var den type man burde undersøke nærmere, og som passet best for norske forhold. Som hr. Gunnar Alf Larsen kjenner til, er det et kompleks av spørsmål som reiser seg i denne forbindelse, som må klarlegges.

Bernt Ingvaldsen: Da vi fikk dette notatet om Crotale-saken, hadde jeg en følelse av at den redegjørelse som handelsministeren hadde gitt på forhånd, ikke var helt overensstemmende med det som stod i referatet. Handelsministeren opplyste sånn mer tilfeldig at det ikke var tatt noe initiativ fra norsk side. Kan handelsministeren opplyse noe om det?

Statsråd Hallvard Eika: Eg var ikkje til stades på det førre møtet då denne saka vart drøfta. Eg har lese gjennom notatet og har snakka med mine regjeringskolleger som var til stades. Eg kan ikkje sjå at det ikkje er samsvar mellom det eg uttala i det første møtet, og det som stod i det notatet som seinare vart utdelt, og som eg har lese etterpå.

Formannen: For ordens skyld, når det gjelder det som står i notatet, framgår det ikke der hvilken ambassadør det var, for det står følgende:

«Tirsdag 20. mars tok en embetsmann fra Utenriksdepartementet etter instruks kontakt med det franske firma som fremstiller CROTALE».

Det var altså i Paris. Videre står det:

«Den 21. mars ble den franske ambassadør i Brussel orientert om denne kontakten.»

Det kan være den ene eller andre av de to ambassadører.

Knut Frydenlund: Jeg kan ikke skjønne hvorfor man i og for seg skulle underrette den franske ambassadør i Brussel om dette, hvis det ikke var den franske ambassadør innenfor COREPER. Hvis det ikke var ham, kunne man like godt underrettet den franske ambassadør i Oslo. Som man sikkert vet, har forhandlingsdelegasjonen kontakt med den franske ambassadør til EF og ikke med den franske ambassadør til Brussel. Men jeg vil gjerne spørre om ikke Regjeringen i forbindelse med undersøkelsen av denne sak også kan [394] undersøke om saken ble brakt fram for det franske utenriksministerium, for det har i forbindelse med dette besøket i Paris også gått rykter om at denne saken samtidig ble omtalt.

Formannen: Det var i forbindelse med OECD-møtet og Bue Bruns besøk der.

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Det er i hvert fall helt ukjent for meg, noe mer kan jeg ikke svare. Det kan ha skjedd ting som jeg ikke kjenner til, men det er første gang jeg hører om det. Skulle det ha skjedd en henvendelse fra norsk side overfor den franske utenriksminister?

Knut Frydenlund: Ikke overfor den franske utenriksminister, men overfor det franske utenriksministerium. Jeg vet ikke hva det ligger i ryktene, men jeg ville gjerne nevne det, det ville være greit å få det oppklart.

Kåre Willoch: Det må da foreligge en rapport fra vedkommende embetsmann hva han har foretatt på basis av en instruks. Det må da kunne gå an å få oppklart dette spørsmål på bakgrunn av en slik rapport? Kan jeg så bare få spørre, i tilfelle noen skulle huske det, jeg spør for å få klarlagt forholdet til forhandlingsdelegasjonen: Gikk denne instruks fra handelsministeren, fra forhandlingslederen eller gikk den fra utenriksministeren eller annet hold?

[395] Statsråd Hallvard Eika: Det som skjedde, var at ekspedisjonssjef Brun ringde frå Paris til meg og spurde om han skulle nemna spørsmålet for det franske firma. Etter å ha drøfta saka med Brun svara eg ja.

Formannen: Så det er altså etter instruks fra handelsministeren og ikke fra Utenriksdepartementet.

Kåre Willoch: Jeg spurte fordi jeg forstod at dette spørsmålet vedrørende eventuelt besøk i det franske utenriksdepartement var ukjent for utenriksministeren, og det har vel også kanskje den andre instruksen vært.

Nevnte Brun noe om at han skulle ta den handelspolitiske sammenheng opp med andre i den franske utenriksstjeneste?

Statsråd Hallvard Eika: Eg kan berre seia det same som utanriksministeren. Det er første gong eg har høyrte at det frå norsk side skulle ha vore teke kontakt med det franske utanriksministerium.

Kåre Willoch: Da er spørsmålene tilfredsstillende besvart.

Formannen: Hvis det ikke er flere som ønsker ordet, er møtet hevet.

Møtet hevet kl. 10.15.